

Tiedonantoa valmisteleva työryhmä

Työryhmän puheenjohtaja, valtiosihteeri Risto Artjoki
Suunnittelija Sarita Nieminen

Lausuntopyyntö 27.7.2023

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto osaksi hallituksen tiedonannon valmistelua ja hallitusohjelmaan sisältyvien toimintaohjelmien valmistelun käynnistämistä

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) kiittää mahdollisuudesta osallistua kirjalliseen kuulemiseen yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Kaikki ohjelman tavoitteet ovat kannatettavia ja SYL toivoo, että niitä kaikkia huomioidaan. Yliopisto-opiskelijoiden ja laajemmin korkeakoulukentän näkökulmasta erityisesti tavoitteet yksi, kaksi ja viisi nousevat tärkeiksi.

Ensimmäinen tavoite yhteiskunnan eriarvoistavien rakenteiden tunnistamisesta ja purkamisesta nostaa esiin yhdenvertaisuussuunnittelun ja tutkitun tiedon merkityksen. [Viime hallituskauden tavoite korkeakoulujen saavutettavuussuunnitelmista](#) on yksi tärkeä esimerkki yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdenvertaisuusyhteistyöstä, jota on syytä jatkaa myös tulevaisuudessa. Saavutettavuussuunnitelmissa tutkittuun tietoon perustuvia toimenpiteitä ja kehityskohteita on laajasti: opiskelijavalinnoista ja kirjastopalveluista henkilökunnan rekrytointiin ja digitaaliseen ympäristöön.

Toinen tavoite työelämän monimuotoisuuden ja syrjimättömyyden edistämisestä on myös tärkeä. Myös korkeakoulutetut rodullistetut ja/tai ulkomaalaistaustaiset henkilöt kokevat enemmän syrjintää työmarkkinoilla. Anonyymin rekrytoinnin ja syrjimättömän työkulttuurin levittämisessä julkinen sektori on avainasemassa. Anonyymi rekrytointi ratkaisee osaltaan alitajuisen rasismien lisäksi myös eri sukupuoliin ja eri ikäisiin liittyvää syrjintää.

Viidennessä tavoitteessa halutaan jatkaa hyvien väestösuhteiden politiikan kehittämistä ja varmistaa turvallinen arki kaikille. Lähiyhteisöt ja -demokratia eri tasoilla mahdollistavat erilaisten ihmisten törmäämistä ja yhteistyötä melko kustannustehokkaasti. Establisoituneiden toimintamuotojen, kuten järjestöjen ja julkisyhteisöjen, tarkastelu, kehittäminen ja parantaminen on hankkeisiin verrattuna pitkäjänteisempää ja siten usein tehokkaampaa.

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Toimenpide 6 nuorisoalan järjestöjen yhdenvertaisuussuunnitelmien selvittämisestä vastaa ilmeisesti [VANUPO 2020-2023 -ohjelman](#) kirjausta nuorisoalan järjestöjen yhdenvertaisuussuunnitelmista. [Valtion nuoriseuvoston tilaama opinnäytetyö \(2022\)](#) keräsi hyvää tietoa ja esitteli tärkeitä kehityskohtia, mutta SYL näkee toimenpiteen työn olevan edelleen kesken. Suositukset ja seurantamallit tulisi julkistaa niiden valmistuttua.

Toimenpide 24 on edelleen ajankohtainen ja SYL toivoo, että sitä jatketaan. Kampanjan sanomaa tulisi laajentaa TET-harjoittelusta myös korkeakouluharjoitteiluihin, koska [pelkkä tahtotila harjoittelutilanteen parantamisesta](#) ei riitä. Olisi tärkeää huomioida myös vammaisten ja neurokirjolla olevien opiskelijoiden ja oppilaiden yhdenvertaisten harjoittelumahdollisuuksien parantaminen.

SYL näkee tärkeänä toimenpiteenä paikallispoliitikkojen vihapuhetietoisuuden parantamisen (32) ja ehdottaa, että vastaavia koulutuksia järjestetään tulevaisuudessa myös muilla tasoilla. SYL haluaa myös kiittää Olen antirasisti -kampanjasta (38-40) ja toivoo, että myös ensi keväänä valtionhallinto osallistuu näyttävästi rasismien vastaiseen viikkoon.

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Opiskelijoiden kokema yksinäisyys, mielenterveysongelmien kasvu ja ryhmään kuulumattomuuden tunteen lisääntyminen ovat kaikki ilmiöinä omiaan lisäämään epäluottamusta, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Yksinäisyyden vähentäminen ja monimuotoisen yhteisöllisyyden lisääminen onnistuu parhaiten lähiyhteisöjen ja olemassaolevien rakenteiden vahvistamisen kautta, opiskelijoiden tapauksessa nämä ovat luonnollisesti opiskeluihin ja harrastuksiin liittyviä yhteisöjä.

Opiskelijoiden näkökulmasta lähin ehkäisevää yhteisötyötä tekevä taho on ylioppilaskunta, jonka tarjoamat koulutukset lisäävät vapaaehtoistoimijoiden osaamista yhdenvertaisuuden teemoista. Ylioppilaskunnat ovat usein suuresti vastuussa tutoroinnin ja ylioppilaskulttuurin kehittämisestä sekä ainejärjestöjen ja kiltöjen toimintamahdollisuuksien edistämisestä. Ehkäisevän työn lisäksi ylioppilaskunnat ovat myös avun tarjoajan roolissa, ylioppilaskunnan häirintäyhdyshenkilöt auttavat opiskelijoita häirintä-, syrjintä- ja kiusaamistapauksissa.

SYL näkee monimuotoisen ja -äänisen opiskelijayhteisön äärimmäisen tärkeänä. Ylioppilaskunnat ovat tässä työssä avainasemassa. Ylioppilaskunnat ja muut opiskelijajärjestöt tekevät myös tärkeää työtä kansainvälisten opiskelijoiden yhteisöllisyyden parissa. Kansainvälisten opiskelijoiden työelämään siirtymistä tulisi tarkastella jatkuvasti ja tiedon pohjalta poistaa esteitä potentiaalisen saavuttamisen tieltä.

SYL on huolissaan kiristyvien retoristen valintojen ja politiikkatoimien vaikutuksesta sekä kansainvälisten että rodullistettujen opiskelijoiden hyvinvointiin ja tulevaisuudennäkymiin. Korkeakouluopiskelijat ovat tulevaisuuden rakentajia kielestä ja ulkonäöstä riippumatta ja on Suomen tulevaisuuden kannalta epäedullista, jos heidän työllistymisensä ja menestymisensä vaikeutuu rasismien ja syrjinnän normalisoimisen vuoksi.

Helsingissä 2.8.2023

Lotta Leinonen
Puheenjohtaja

Roope Tukia
Pääsihteeri

Valmistellut sosiaalipolitiikan asiantuntija Petra Pieskä, p. 0405855392